

ÉRDEKESSÉGEK A BARADLA–BARLANGRÓL

Székely Kinga

A Baradla-barlang kezelői

A Baradla legrégebbi időszakának tulajdonviszonyai nem ismertek. Az első ilyen jellegű adat Korabinsky Mátyás *1786-ban* megjelent „*Geographisch-historisches und Produkten Lexikon von Ungarn*” című munkájában olvasható, aki Aggtelek ismertetése során csak annyit jegyzett meg, hogy „*magyar falu Gömör vármegyében, Tornallyától 4 mérföldre keletre, a Fáy család birtoka*”. Ez akár a barlangra is vonatkozó tulajdont is jelenthetett. A 19. század elejéről származó feljegyzések szerint a barlangot a közbirtokosságtól a fogadós, illetve a „zsidó” haszonbérlok bérelték. A közbirtokossági tulajdont bizonyítja a barlang első vendégkönyvében szereplő, a barlang látogatásakor betartandó szabályokat rögzítő bejegyzés, amit 1839-ben a közbirtokosság nevében Ragályi Lajos igazgató írt alá.

A barlang haszonbérleti szerződését a közbirtokosság 1860-ban szüntette meg (*Vasárnapi Újság 1860*), és egészen 1881-ig saját maga üzemeltette azt. 1881-ben a Magyarországi Kárpát Egyesülettel kötött haszonbérleti szerződést, amit 1886-ban örökéleti szerződéssé változtattak.

A barlangot egészen 1935-ig a Magyarországi Kárpát Egyesület osztályai (Gömöri, Keleti-Kárpátok, Kassai, majd ismét a Gömöri Osztály) üzemeltették, közben jelentős tulajdonjogot is szereztek egyes közbirtokos részek megvásárlásával. Új tulajdonosként Abaúj-Torna vármegye 1922 után jelentkezett, amikor Kaffka Péter feltárta a barlang „*Pokol*” utáni szakaszát, és 1928-ban kijáratot létesített Jósmafő felé. A tulajdonhatárt a „*Csillagvizsgálónál*” húzták meg. A Kárpát Egyesület és az Abaúj-Torna vármegye érdekeit képviselő jósvafőiek között komoly tulajdonvita alakult ki, a legenda szerint a vita a tettelegességig fajult. A Kárpát Egyesület és Abaúj-Torna vármegye a tulajdonrészét 1935-ben a Magyar Turista Szövetségre ruházta át (részben eladta), miután az állam csak abban az esetben ígért anyagi fedezetet a barlang rendbetételére, ha az évek óta húzódozó jogvita rendeződik, és a barlangot hanyagul kezelő MKE Gömöri Osztálya lemond a kezelői jogáról.

A második világháborút követően a Magyar Turista Szövetség tulajdonait (a barlangot, a bejárati földterületet és a kapcsolódó létesítményeket), valamint jogköreit az újonnan megalakult Magyar Természetbarát Szövet-

ségre ruházták át. Ezért lett az első igazgató az igen aktív kommunista turista Révész Lajos, pedig az igazgatói posztra a Természettudományi Múzeum megbízott igazgatója, Tasnádi Kubacska András, Vértes Lászlót javasolta.

Az üzemeltetést 1949-ben a Közlekedésügyi Minisztérium VIII. főosztályához tartozó IBUSZ (Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási és Szállítási Rt.) vette át. Váltás 1963-ban történt, ekkortól 1983 decemberéig a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala volt a „gazda”. Az Idegenforgalmi Hivatal működését később gyakran érte kritika, azonban ha a kor adottságait és a természetvédelem akkor még kiforratlan szemléletét vesszük figyelembe, az az igazság, hogy a Hivatal jelentős összegeket áldozott a barlang idegenforgalmi fejlesztésére.

A természetvédelem megerősödésének és az Idegenforgalmi Hivatalok állami támogatottsága csökkenésének eredménye, hogy a Hivatal a barlangot, a kapcsolódó ingatlanokat és létesítményeket 1984-ben (a lillafüredi Anna- és István-barlanggal együtt) „könyvjóváírással” átadta a Bükki Nemzeti Parknak.

Az átvevő azért volt a Bükki Nemzeti Park, mert az akkor még Aggteleki Tájvédelmi Körzet oda tartozott. Az Aggteleki Nemzeti Park 1985. évi megalakulása után a kezelői és üzemeltetői feladatok az új igazgatóság hatáskörébe kerültek, amely ma már, mint az állami tulajdon vagyongazdálkodója látja el ezeket a feladatokat.

Aggteleki barlangbejárat

A barlang kezelői – üzemeltetői – gondnokokai – igazgatói

üzemeltető	év	tulajdonjog	Név	beosztás	év	hely	megjegyzés
		Aggteleki közbirtokosság	Ragályi Lajos Horváth Lajos	igazgató gondnok	1839 1850–1854	Aggtelek	Vendégkönyv beírása.
Aggteleki vendéglős		Aggteleki közbirtokosság			–1860	Aggtelek	
Aggteleki közbirtokosság	1860	Aggteleki közbirtokosság			1860–1881	Aggtelek	
MKE Ötönóri Osztálya	1881	Aggteleki közbirtokosság			1881–1885	Aggtelek	
MKE Keleti Kámpalok Osztály		Aggteleki közbirtokosság	Baksay Dániel	gondnok	1885–1913	Aggtelek	
MKE Kassai Osztálya	1913	A tulajdonjog a barlangnak több mint a felére terjedt ki.	Klein Antal	gondnok	1913–1921	Jósvafő	
MKE Ötönóri Osztálya	1918	A tulajdonjog szinte az egész barlangra kiterjedt.	Tókos Károly	gondnok	1921–1935	Aggtelek	
Abatuj-Torna vármegye		Jósvafői szakasz a Csillagvizsgálótól Jósvafőig	Vásárhelyi Jenő	gondnok	1932–1935	Jósvafő	
Magyar Turista Szövetség			Kessler Hubert	igazgató	1935–1945	Jósvafő	
Magyar Természetbarát Szövetség		Kezelői jog, üzemeltetési engedély	Revész Lajos	igazgató	1945–1949	Jósvafő	
IBUSZ, Közlekedésügyi Minisztérium VIII. főosztálya	1948	Kezelői jog, üzemeltetési engedély	Dancza János	igazgató	1949–1953	Jósvafő	
Borsod-Abaúj-Zemplén megye Tanácsa, Idegenforgalmi Hivatal	1963	Kezelői jog, üzemeltetési engedély	Jakucs László Magyarai Gábor	igazgató igazgató	1953–1963 1963–1969	Jósvafő Jósvafő	
			Baross Gábor	igazgató	1969–1974	Jósvafő	
			Szenthe István	igazgató	1974	Jósvafő	
			Zsolczai Gyula	igazgató	1975–1978	Jósvafő	
Bükki Nemzeti Park Igazgatóság	1984	Kezelői jog, üzemeltetési engedély	Várnai Bertalan Lezsák István	kirendeltségvezető kirendeltségvezető	1979–1982 1983–1985	Aggtelek Jósvafő	
Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság	1985	Kezelői jog, üzemeltetési engedély	Buzatzky Győző	igazgató	1985–1991	Jósvafő	1996-tól állami tulajdon, a Kincstár vagyonekezelésével az ANP-t bízta meg.
			Baross Gábor	igazgató	1991–1997	Jósvafő	
			Salamon Gábor	igazgató	1997–	Jósvafő	

Névváltoztatások a Baradla-barlangban 1950-ben

1950. november 29-én bizottság ült össze, hogy az aggteleki Baradla-barlang képződményeinek megváltoztassa a nevét. A bizottsági jegyzőkönyv szerint elsősorban a szocialista ideológiával összeegyeztethetetlen és a mitológiai elnevezéseket változtatták meg. A gyakorlatban a névváltoztatások csak részben érvényesültek, hisz voltak túravezetők, akik továbbra is a régi neveket használták, így egy-egy képződménynek sokáig két neve volt. Néhány névváltoztatás a közel hatvan év távlatából azonban érthetetlen (*a szerk.*).

A Karszt és Barlang 1980. évi I. számában olvasható az alábbi jegyzőkönyv-részlet (Székely Kinga közlése. *A szerk.*)

„A bizottság csak abban az esetben fejtett ki működést, amikor a misztikus elnevezéseket kellett megváltoztatni. Ennek alapján a következő névváltoztatásokat hajtotta végre:

Nagy Templom	helyett	<i>Fekete-terem</i>
Mikulás	helyett	<i>Kozák</i>
Paradicsom	helyett	<i>Szabadság-terem</i>
Aprószentek	helyett	<i>Gyermekkórus</i>
Kéregető koldus	helyett	<i>Vámszedő</i>
Diana-terem	helyett	<i>Hősök terme</i>
Jupiter trónja	helyett	<i>Napraforgó</i>
Bethlen	helyett	<i>Hét törpe tanyája</i>
Harang	helyett	<i>Matyórojt</i>
Plutó orgonája	helyett	<i>Kővirág-terem</i>
Eupidó vára	helyett	<i>Csipkevár</i>
Castor és Pollux	helyett	<i>Kossuth-oszlop</i>
Minerva temploma	helyett	<i>Hadsereg terme</i>
Kínai pagoda	helyett	<i>Néger kunyhó</i>
Nagy Sándor terme	helyett	<i>Tanácsok terme</i>
Salamon oszlopa	helyett	<i>Pálmaerdő</i>
Noé bárkája	helyett	<i>Halászbárka</i>
Egri nagyorgona	helyett	<i>Nagy orgona</i>
Csillagvizsgáló	helyett	<i>Győzelem oszlopa</i>
Ganimédesz kútja	helyett	<i>Ősember kútja</i>

A bizottság meghagyta eredeti elnevezésében az *Acheron* és *Styx* barlangpatakok nevét azzal, hogy a vezetők babonás elképzelések elleni felvilágosító beszédet fűznek a szöveghez.

Pythia nevű képződményt *Jósnőnek* neveztük el azért, hogy a jóslás babonája ellen felvilágosító munkát végezzünk.

Az Óriások termét eredeti elnevezésében hagytuk meg, viszont a *Bálványoszlop*, *Királykút* elnevezéseket a vezetők munkájuk folyamán nem fogják ismertetni.”

A jegyzőkönyv aljára valaki még kiegészítésként hozzáfírta, hogy a „Szultán pamlaga helyett *Csipkepamlag*”.

Vörös-tói barlangbejárat